

מינהל חברה ונוער

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
המטה לחינוך אזרחי

מרכז יצחק רבין
The Yitzhak Rabin Center

"אלימות... – זו לא דרכה של מדינת

ישראל"

י"ב בחשוון תשע"א – 20.10.2010

מדי שנה, לקראת יום הזיכרון ליצחק רבין, מתקיימת תחרות סטודנטים במחלקה לתקשורת חזותית ב"שנקר" – בית הספר הגבוה להנדסה ולעיצוב, בשיתוף המחלקה לחינוך במרכז רבין, ובמסגרתה מעצבים הסטודנטים כרזות לציון יום הזה. הכרזות מתייחסות לרצח רבין ולהשלכותיו על החברה הישראלית, ומבטאות סוגיות אלה מנקודת ראות אמנותית ואישית.

חוק יום הזיכרון ליצחק רבין התשנ"ז-1997 מציין כי יום זה יוקדש לעיסוק בחשיבות הדמוקרטיה במדינת ישראל. בבסיסה של כל מדינה דמוקרטית עומד רעיון "האמנה החברתית", המבוסס על כך שבני האדם מסכימים מרצונם החופשי להתארגן בחברה ולקבל על עצמם כללים וחוקים, המבטיחים את ביטחונם וזכויותיהם כאזרחים.

המדינה מחויבת לשמור על שמירת הזכויות הטבעיות של כל אדם ובראשן הזכות לחיים ולביטחון.

"אלימות היא כרסום יסוד הדמוקרטיה הישראלית" – דברים אלה אמר יצחק רבין בנאומו האחרון בכיכר מלכי ישראל, בליל ארבעה בנובמבר 1995, דקות ספורות לפני שנרצח. המחלוקת בחברה הישראלית על דרכה של המדינה הובילה לפתרון אלים – לרצח פוליטי.

השבר שפקד את החברה הישראלית העלה שאלות באשר לדרכים הלגיטימיות להתמודדות עם מחלוקות ואי הסכמות, ועדיין אנו עדים היום לגילויי אלימות רבים במרחב הפרטי והציבורי.

הדאגה לביטחון האישי והציבורי וחשיבות הדיון בדרכים לכינונה של חברה לא אלימה הן שהנחו אותנו בכתיבת פעילות זו.

מטרת הפעילות היא להגביר את המודעות האזרחית, לצמצם את גילויי האלימות ולבסס חברה המחויבת לעקרונות דמוקרטיים, לשמירת החוק ולסובלנות כלפי הזולת.

למנחה:

במערך שלפניך מוצעת פעילות לגילאי חט"ב – חט"ע ולגילאי בית הספר היסודי.
מומלץ לבחור מתוך המערך פעילויות בהתאמה לאוכלוסיית היעד. כמו כן, לאור חשיבות הנושא
ראוי לעסוק בנושאים אלה גם במהלך השנה כולה.
המערך הוא מודולארי וניתן לבחור מתוכו פעילויות בהתאם לצורכי הקבוצה.
רותם אבי-טל, סטודנטית בת 25 מ"שנקר", עיצבה את הכרזה שנבחרה ככרזה מובילה לציון יום
הזיכרון ה-15 ליצחק רבין.

דבר המעצבת:

בערב שבו רבין נרצח הייתי תלמידת כיתה ו'. אמא עלתה אלי לחדר ופתחה את הטלוויזיה והתחילה
לבכות. היא אמרה שיצחק רבין נרצח. הייתי קטנה מכדי להבין את המשמעויות הנובעות מכך, אבל בשלה
מספיק כדי לזכור את הרגע הזה עד היום...

ההתמודדות עם נושא זה בהווה הביאה אותי לחשוב על המשפט הלקוח מהתנ"ך; "ארץ אוכלת יושביה",
עם פרשנות אישית. בעיניים שלי, היום, בשנת 2010, ברור לי כי לא הארץ היא שמהווה מכשול או סכנה
אלא אנחנו, החברה, אחראים למצב בו אנו נתונים. מילדותי אני זוכרת שדמות בוגרת לימדה אותי
שכאשר אדם מכוון אקדח כלפי מישהו, אמנם הקנה (במקרה זה האצבע המורה) מופנית כלפי האדם
המאויים, אולם בו זמנית אותו אדם מפנה שלוש אצבעות כלפי גופו שלו – הפניה זו משמעותה גם הטלת
אחריות על המכוון.

באמצעות הכרזה אני פונה באופן אישי לכל מי שמתבונן בה ומבקשת שיחשוב מתי בפעם האחרונה עשה
משהו טוב כלפי מישהו. בכוחנו להוביל שינוי, אנחנו דור העתיד, אנחנו ההורים לעתיד, וביכולתנו ליצור
חברה שנעים לגדול בה.

לא כי צריך, אלא כי כך ראוי שנחיה.

מטרות:

- ☒ לדון בסוגיית האלימות ולהבין את השלכותיה על הפרט, על החברה ועל המדינה.
- ☒ לעודד את בני הנוער לקחת חלק במיגור האלימות ולטעת בהם את ההבנה כי מדינה דמוקרטית היא שותפות שבה הפרט אחראי ומשפיע על סביבתו.

עזרים:

כרזת יום הזיכרון ה-15 לרצח יצחק רבין

קישור לכרזה:

<http://www.rabincenter.org.il/EDUCATION/KITS/Pages/kraza15.aspx>

רצח יצחק רבין בליל ארבעה בנובמבר 1995 היה רצח פוליטי – ניסיון אלים, שצלח, לשנות את סדר היום שהתווה ראש ממשלה במדינה דמוקרטית. שעה קלה לפני הירצחו, במהלך נאומו בכיכר, אמר יצחק רבין כי "אלימות היא כרסום יסוד הדמוקרטיה הישראלית; יש לגנות אותה, להוקיע אותה, לבודד אותה. זו לא דרכה של מדינת ישראל".

באמצעות עיסוק בסוגיית האלימות בחברה הישראלית ביום הזיכרון ה-15 לרצח יצחק רבין, אנו מבקשים לקחת חלק בהתמודדות עם תופעת האלימות והשלכותיה, לבחון את נוקיה לטווח קצר ולהמחיש את הצורך לקחת אחריות אישית וקולקטיבית על החיים המשותפים בחברה הישראלית.

פעילות לחט"ב - חט"ע

חלק ראשון: פתיחה

לפניך שתי הצעות לפתיחת הפעילות:

א. חלוקת נספח מס' 1:

כותרות מן העיתונות.

חלוקה לזוגות ודיון בשאלה:

באילו סביבות מתחוללת אלימות על פי הכותרות שלפניכם?

דיון במליאה לאור העבודה בזוגות:

- איזו חברה עולה מתוך הכותרות?

- האם לדעתכם תמונה זו משקפת את המציאות הישראלית?

ב. המנחה יציג בפני המשתתפים את הכרזה שהוכנה ליום הזיכרון ה-15 לרצח יצחק רבין ויערוך דיון בעזרת השאלות הבאות:

1. כיצד אתם מתרשמים מהכרזה? מה מסמלת היד המופיעה בכרזה?
2. אילו תחושות מעוררת בכם הכרזה? באילו הקשרים?
3. מהם המסרים הגלויים והסמויים העולים מן הכרזה? התייחסו להיבטים הבאים: סגנון הכתיבה, הטקסט והאיור.
4. האם גם אתם מרגישים לעתים שהחברה בה אנו חיים היא "חברה אוכלת יושביה"?
5. מהם המסרים החברתיים שעולים מן הכרזה? האם מסרים אלה רלוונטיים רק ליום הזיכרון ליצחק רבין? לאילו מישורים אחרים בחיינו מתייחסים מסרים אלה?
6. האם הכרזה מעוררת בכם רגש, זיכרון או חוויה שהייתם רוצים לשתף בה את האחרים?

חלק שני : סקר - אלימות בחברה הישראלית

למנחה : לפניך שאלון העוסק בסוגיית האלימות בחברה הישראלית. מטרת השאלון היא לבחון את עמדתם של בני הנוער כחפי האלימות ואת האופנים השונים בהם הם נחשפים לאלימות ואת הדרכים להתמודדות עמה.

כל משתתף יקבל לידייו את השאלון ויענה עליו.

במליאה: איסוף הנתונים מהשאלונים יתבצע על ידי שיח פתוח. המנחה או אחד המשתתפים יקריא את הנתון ויסקם את הנתונים העולים מן השאלונים של חברי הכיתה. **ניתן לשאול שאלה כללית.** לדוגמה: ירימו את ידם המשתתפים שצינו כי הם אדישים או אדישים למדי לגילויי האלימות. (מטרת הדיון היא להכיר את התמונה העולה מתוך תשובות התלמידים, על מנת להציג דרכים להתמודדות עם תופעות האלימות בסביבות הרלוונטיות לעולמם של התלמידים) מומלץ להיעזר בנתונים המופיעים בנספח מס' 1: "כותרות מן העיתונות", ולהעשיר באמצעותו את הדיון.

שאלות לדיון:

1. האם הופעתם מהתשובות של חבריכם לכיתה?
2. באילו מקרים לדעתכם על בני הנוער לקחת חלק במיגור האלימות ובאילו נושאים האחריות מוטלת על מישו אחר? על מי?
3. האם לדעתכם סוגיית האלימות מטרידה גם את הורכם, את מוריכם או את הנהגת המדינה?
4. האם אתם חשים שסוגיית האלימות מטרידה אתכם יותר או פחות מאשר היא מטרידה את המבוגרים?
5. האם התמונה שעלתה מתשובות התלמידים משקפת את התמונה שהייתה עולה בקרב כלל הנוער בישראל – האם היו מתקבלות תשובות זהות או דומות?

למנחה : שאלה 5 יכולה להוביל כיתות בוגרות לדיון משמעותי אודות פערים בחברה והתייחסות לאופן בו פערים כאלה, תסכול וקושי מהווים כר פורה לאלימות.

שאלון

חלק א': עמדות וחווייה אישית בנוגע לתופעת האלימות

סמן/י את תשובתך בעיגול

1. עד כמה את/ה מודאג/ת מתופעת האלימות בחברה הישראלית?

1	מודאג/ת מאוד
2	מודאג/ת
3	ככה-ככה
4	לא מודאג/ת
5	כלל לא מודאג/ת
6	אין לי דעה

2. מבין התופעות הבאות, מאיזו תופעה את/ה מודאג/ת יותר?

1	המצב הביטחוני של המדינה
2	המצב הכלכלי של המדינה
3	האלימות בחברה הישראלית
4	תאונות הדרכים
5	זיהום הסביבה
6	היחסים בין קבוצות שונות בחברה
7	הבריאות שלי ושל בני משפחתי

3. מבין המקומות הבאים, היכן תחושת הסכנה הנשקפת לך מתופעות אלימות גדולה יותר?

1	בבית
2	בבית הספר
3	בכביש
4	במקומות בילוי
5	ברחוב באופן כללי
6	אחר: _____

4. האם את/ה או מישהו מבני משפחתך או מחבריך נפגעה/ה או היה/תה קורבן לתופעות של אלימות?

1	לא
2	יכול להיות, ייתכן
3	כן
4	מסרב/ת להשיב
5	אחר: _____

5. האם את/ה או מישהו מבני משפחתך או מחבריך נפגעה/ה או היה/תה קורבן לאחת / לכמה מתופעות האלימות הבאות?

ביטויי האלימות השונים	לא	יכול להיות, ייתכן	כן	מסרב/ת להשיב
• קללות, איומים, סחיטה				
• הטרדה מינית, תקיפה מינית				
• שימוש בנשק קר או חם				
• התפרעות המונית, מכות, השחתת רכוש				

חלק ב': הטיפול בתופעת האלימות

6. באיזו מידה את/ה שבע/ת רצון מטיפול רשויות המדינה השונות בתופעת האלימות היום?

1	מאוד לא שבע/ת רצון
2	לא שבע/ת רצון
3	ככה-ככה
4	שבע/ת רצון
5	מאוד שבע/ת רצון
6	לא יודע/ת להעריך

7. ת/י ציון לכל אחד מהגורמים הבאים על יעילות טיפולו במניעה ובצמצום של תופעת האלימות בישראל, בסולם 1-5 (1 = גרוע מאוד, 5 = טוב מאוד)

הציון ליעילות הטיפול במניעה ובצמצום האלימות					הגורמים
5	4	3	2	1	משטרה
5	4	3	2	1	מערכת המשפט
5	4	3	2	1	הכנסת
5	4	3	2	1	אמצעי התקשורת
5	4	3	2	1	תנועות הנוער
5	4	3	2	1	בית הספר
5	4	3	2	1	המשפחה שלי
5	4	3	2	1	החברים שלי
5	4	3	2	1	אני
5	4	3	2	1	אחר: _____

חלק ג': דרכי הטיפול לצמצום תופעת האלימות

8. באיזו מידה לדעתך תתרום כל אחת מהפעולות הבאות למניעה או צימצום תופעת האלימות בקרב בני נוער בסולם של 1-5 (1 = כלל לא תתרום, 5 = תתרום במידה רבה מאוד)

באיזו מידה תתרום הפעולה למניעה ולצמצום תופעת האלימות					הגורמים
5 – תתרום במידה רבה מאוד	4 – תתרום במידה רבה	3 – תתרום במידה בינונית	2 – תתרום במידה מועטה	1 – בכלל לא	
5	4	3	2	1	הגבלות מחמירות על מכירת שתייה לבני נוער
5	4	3	2	1	קביעת עונשים חמורים בחוק לעבירות אלימות
5	4	3	2	1	מעורבות גדולה יותר של ההורים
5	4	3	2	1	פרסום והסברה בבית הספר
5	4	3	2	1	פרסום והסברה באמצעי התקשורת
5	4	3	2	1	יותר שוטרים ברחובות
5	4	3	2	1	אחר: _____

שאלות לדיון:

1. לאיזה שיר התחברתם במיוחד? מדוע?
2. האם אתם חשים הזדהות עם הדוברים? במה?
3. מהי משמעות הביטוי "ארץ אוכלת יושביה" בפסוק הבא:

וַיֵּצֵאוּ דַבַּת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרְנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ - אָרֶץ אֲכָלָת יוֹשְׁבֶיהָ הוּא, וְכָל הָעָם אֲשֶׁר רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ אֲנָשִׁי מְדוּתִים. וְשֵׁם רָאִינוּ אֶת הַנְּפִילִים בְּנֵי עֲנָק מִן הַנְּפִילִים, וְנָהָי בְּעֵינֵינוּ כַּחַגְבִּים וְכֵן הָיִינוּ בְּעֵינֵיהֶם (במדבר י"ג 32-33)

ל מ נ ז ח: המשמעות בהקשר המקראי: מקום מסוכן. ארץ הפוגעת בבניה שלה. כך מתארים המרגלים את ארץ כנען.

הפרשנות המקובלת היא שהמרגלים (למעט יהושע בן נון וכלב בן יפונה) אמנם סיפרו אך ורק דברי אמת, אבל מתוך חוסר אמונה. המרגלים חטאו בכך שהדגישו עד כמה מסוכנת הארץ.

פרשה זו נקראת "פרשת המרגלים": בתקופת יציאת מצרים, בדרכם של בני ישראל לארץ כנען, הטיל משה על שנים עשר מרגלים משימה: עליהם להקדים את כל העם, להגיע לארץ ולתור אותה, לבדוק את טיבה וטיב יושביה ולהתרשם ממנה כהכנה לירושת הארץ וחלוקתה בין בני ישראל. כשחזרו המרגלים מקץ ארבעה ימים, הם סיפרו את התרשמותם בפני כל העם. הם נשאו עמם אשכול ענבים כבד, רימון ותאנה וטענו כי **אכן זוהי ארץ זבת חלב ודבש**. עוד הם אמרו כי היא קשה לכיבוש. היא מאוכלסת **בחמישה עמים שונים** היושבים באזורים שונים וישנם גם ילידי ענק הגרים בערים בצורות: "לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו".

כלומר: המרגלים שחזרו מכנען אמרו שהארץ טובה ועשירה אך מסוכנת ומזיקה ליושביה. **ארץ אכלת יושביה הוא** – זו מטאפורה, המתייחסת לארץ, לאדמה, כאל מפלצת שכולעת אנשים, את אנשיה שלה.

רש"י אומר על המילים "אוכלת יושביה": "בכל מקום שעברנו מצאנום קוברים מתים".

<http://www.mikragesher.org.il/titles/nivim/class8/24.htm?list=2>

4. האם לדעתכם המרגלים צדקו בתיאור?
5. בתקופה בה מדובר טרם הגיע עם ישראל לארץ. המרגלים שנשלחו על ידי משה מזהירים מפני החיים בארץ. האם גם היום תזהירו אנשים שרוצים לחיות בישראל?
6. מהי חברה אוכלת יושביה? במה שונה המשמעות של הביטוי הזה מהמשמעות של הניב המקורי?

ל מ נ צ ה : חשוב להדגיש בדיון את האחריות האישית של כל פרט ואת יכולתו להשפיע במצרף הקרוי "חברה".

"אריץ" הינה מקום גיאוגרפי, אזור. זה מושג המנותק מאחריות אנושית או אחרת.
"חברה" היא מונח המציין קבוצת אנשים המאוגדת על ידי פעילות משותפת אחת לכל הפחות.

בחירתה של המעצבת לעשות שימוש במונח "חברה" מתבססת על ההנחה כי מאחורי גילויי האלימות ומופעיה מצויה אחריות אנושית, בני אדם מעצבים מצב ואינם קורבנות של מצב.

7. מדוע לדעתכם בחרה היוצרת לשלב את המשפט "חברה אוכלת יושביה" בכרזה המיועדת לציין את יום הזיכרון לרצח יצחק רבין?

8. בליל ארבעה בנובמבר 1995, במהלך נאומו בכיכר, אמר יצחק רבין כי "אלימות היא כרסום יסוד הדמוקרטיה הישראלית" ... זוהי לא דרכה של מדינת ישראל".

(ראה/י קישור לנאום)...

<http://www.rabincenter.org.il/education/kits/Pages/lastspeech.aspx>

האם דברים אלה, שנאמרו לפני 15 שנה, עדיין רלוונטיים היום בחברה הישראלית?

9. באיזה אופן מסכנת האלימות את הדמוקרטיה?

10. למה לא יכולה להיווצר דמוקרטיה בסביבה אלימה?

ל מ נ צ ה א מ ו ר ל ת ל מ י ד י ם :

דמוקרטיה כשמה כן היא – דמוס (עם) קרטוס (שלטון) – שלטון העם, בידי העם, למען העם.

האזרח במדינה דמוקרטית הוא אזרח תבוני, פעיל, מעורב, בעל אחריות לסביבתו.

הנוער, במדינה דמוקרטית, כחלק מאחריותו האזרחית, מחויב לפעול לשינוי המציאות שסביבו, למגר את

האלימות בסביבות השונות ולחתור ליישם מנגנונים דמוקרטיים, שהם בהכרח מנגנונים של פשרה.

מרגע שהאלימות משמשת כאמצעי לפתרון סכסוכים, משתנים כללי המשחק: מרגע זה החזק מנצח.

אלימות כדרך לפתרון סכסוכים עלולה לגרום למלחמת הכל בכל, שתחזיר אותנו ל"מצב טבעי" בו אין

מסגרת מדינית המחויבת להגן על האזרחים ולשמור על זכויותיהם, מצב שבו אין מסגרת חברתית

המאפשרת ומייצרת סולידריות ואמפתיה, בו "כל דאליים גבר" (מארמית: כל מי שחזק, גובר).

11. האם מישוהו מאיתנו מוכן לחיות במציאות כזו? כיצד נוכל למנוע מציאות כזו?

מהי אלימות?

אלימות היא שימוש בכוח, בין אם פיזי, פסיכולוגי או אחר, תוך כדי פגיעה או כוונה לפגוע בבני אדם, בבעלי חיים, בצומח או בחפץ דומם כלשהו.

מהן הסיבות לאלימות?

הפסיכולוגים חלוקים בדעותיהם לגבי הסיבות להתפתחות האלימות והתוקפנות. להלן כמה הסברים פסיכולוגיים:

- לפי **זיגמונד פרויד**, בני האדם מונעים על ידי שני יצרים, יצר החיים (ארוס) ויצר המוות (תנטוס), על גלגוליהם השונים. בעוד יצר החיים מכוון לאהבה ולצמיחה, יצר המוות דוחף להרס עצמי. אנו מפנים יצר זה החוצה, ונוהגים בתוקפנות כלפי הזולת. תפקיד החברה לעזור לנו לעדן יצר זה, כלומר להסיט אותו לכיוונים חיוביים ולפעמים אף מועילים, כגון: השתתפות בחוג **אגרוף**, שימוש במשחקי מחשב אלימים, צפייה בתוכניות טלוויזיה אלימות ועבודה כקצב.
- בסוף שנות ה-30 של המאה ה-20, **דולארד** ועמיתיו הגו את תיאוריה: תסכול-תוקפנות. הם הגדירו **תסכול** כמחסום בלתי צפוי בדרך להשגת מטרה נחשקת. כאשר מטרה זו אינה מושגת, האדם מגיב בצורה תוקפנית כלפי מה שהוא תופס כמקור התסכול. כל תסכול גורם לתוקפנות, ומקורה של כל התנהגות תוקפנית הוא תסכול. ביקורות רבות הוטחו כלפי התיאוריה הזאת, בטענה שיש מצבים מסוימים שבהם היא אינה פועלת - למשל, כאשר האדם המתוסכל חושש מפני **עונש** שהוא עלול לקבל אם יגיב בצורה תוקפנית. בנוסף, מחקרים הראו כי לא כל תחושת תסכול מובעת באמצעות תוקפנות. יהיו אנשים שישקעו בדיכאון, ואילו אחרים ינסו להתמודד עם הגורם המתסכל בדרך ניוחה. כמו כן, הוכח כי לא כל התנהגות תוקפנית מקורה בתסכול, אלא גם **רגשות** שליליים אחרים מביאים לאלימות.
- **פסיכולוגים חברתיים**, הדוגלים בגישת **הלמידה החברתית** שפיתח **אלברט בנדורה**, טוענים שההתנהגות התוקפנית היא התנהגות **נלמדת** הנרכשת במהלך החיים בדיוק כמו שורה ארוכה של התנהגויות אחרות. כלומר, ילדים לומדים להיות אלימים על ידי חיקוי מודלים תוקפניים, כמו הורים, שכנים וכוכבי סרטים. הילד יחקה במיוחד התנהגות לפי התרשמותו הביאה תוצאות חיוביות למודל התוקפן.
- פסיכולוגים אבולוציוניים, כגון זוכה פרס נובל **קונראד לורנץ**, סבורים שהתוקפנות נגרמת עקב תחרות על משאבים דלים. כאשר אין מספיק משאבים לכולם - תבוא תוקפנות על מנת להשיג כאלה. כלומר, יש לאלימות ערך הישרדותי. הקושי בקבלת הגישה האבולוציונית נובע מהמגוון הרחב של התנהגויות תוקפניות אצל האדם - מאלימות פיזית ועד הפצת שמועות

שקריות - אשר קשה מאוד להסביר על ידי גורמים גנטיים. נימוק נוסף הוא ההבדלים הגדולים ברמות האלימות בחברות שונות, המצביעים על השפעה של תרבות. אולם ממצאים שונים תומכים בגישת הפסיכולוגים האבולוציוניים. לדוגמה, במחקר נמצא כי זכרים בגיל העשרה נוטים להיות יותר מעורבים בתוקפנות כלפי זכרים אחרים מאשר כלפי נקבות, בעוד שאצל נקבות בגיל העשרה לא קיימים הבדלים כאלה. נראה כי גורמים ביולוגיים או גנטיים עשויים למלא תפקיד מסוים בתוקפנותו של האדם, אם כי קשה להסביר אותה בדרכים אלו בלבד.

- בני האדם נבדלים זה מזה במאפייני אישיותם. נהוג להבחין בין אנשים מטיפוס A לאנשים מטיפוס B. ניתן למקם כל אדם על נקודה בציר, שבקצהו האחד טיפוס A מובהקים, ובקצהו השני טיפוס B מובהקים. טיפוס A הם נמרצים, תחרותיים, חסרי סבלנות ומתרגזים בקלות. לעומתם, טיפוס B יהיו בדרך כלל רגועים ונוחים יותר.

- מודל הריגוש הכללי הגורם תוקפנות (GAAM - General Affective Aggression Model): גישה מודרנית זו לאלימות הוצעה על ידי קרייג אנדרסון. בשונה מתיאוריות קודמות, תיאוריות מודרניות כגון זו אינן מתמקדות בגורם בודד כסיבה העיקרית לאלימות, אלא הן לוקחות בחשבון תחומים רבים מן הפסיכולוגיה במטרה להשיג תובנה עמוקה לגבי הגורמים שממלאים תפקיד בהתנהגות אלימה. לפי התיאוריה, התוקפנות מופעלת על ידי טווח רחב של משתנים התלויים בסיטואציה ובנטיית האישיות של האדם במצב נתון. המשתנים הסביבתיים כוללים תסכול, התקפה כלשהי מצד אדם אחר, כגון עלבון, חשיפה להתנהגויות תוקפניות של אנשים אחרים וחשיפה לגירויים הגורמים לאדם חוסר נוחות. הבדלים אישיותיים כוללים נטייה לתוקפנות, עמדות מסוימות שמעלות את הסבירות להתנהגות אלימה וכישורים המעלים את הסבירות להתנהגות כזו, כגון מיומנויות שימוש בנשק. לפי GAAM, משתנים אלו יכולים להוביל לאלימות על ידי השפעה על שלושה תהליכים בסיסיים: על ידי העלאת העוררות הפיזיולוגית והנתפסת של האדם, הם יכולים לעורר רגשות עוינים וסממנים פיזיים לתוקפנות כגון הבעות פנים, והם יכולים לעודד אדם לחשיבה עוינת או להיזכרות בזיכרונות לא נעימים שמעלים את הסבירות להתנהגות אלימה, כלומר השפעה על הקוגניציה.

החוקרים חלוקים באשר לגורמים לנטייה להתנהגות אלימה, והאם היא מולדת או נרכשת. עם זאת, גם אם הגורם הוא מולד ופנימי, יש לחברה תפקיד חשוב בבלימת האלימות על ידי חינוך, חקיקת חוקים וענישה.

האם צפייה באלימות בטלוויזיה – מפחיתה או מגבירה תוקפנות ?

בהשוואה לעבר, תוכניות הטלוויזיה לילדים הן היום בוטות יותר, ומציגות רמת אלימות גבוהה יותר - בין אם אלימות מילולית, פיזית, או מינית.

הסצינות האלימות ששודרו בטלוויזיה האמריקנית מופיעות לא רק בסדרות מתח וסרטים למבוגרים אלא גם בתוכניות ילדים תמימות כביכול, כגון סדרות מצוירות כמו "צבי הנינג'ה" או "דני שובבני" שבהן הגיבורים נוהגים זה בזה באלימות בלתי פוסקת. סקירת הסצינות האלימות ששודרו בארצות הברית בשנים 1991-1992 מעלה שבתוכניות למבוגרים מופיעות במוצע ארבע פעולות אלימות בשעה. לעומת

זאת, בשידורי הילדים מופיעות 32 פעולות אלימות באותו פרק זמן. 79% מהדמויות בסרטי ילדים מעורבות במעשי אלימות כקורבן או כתוקף.

חלק מהפסיכולוגים מאמינים שהצפייה באלימות מפחיתה את רמת האלימות. לפיהם, יצר התוקפנות הוא פנימי ומולד, והצפייה עשויה להפחית אלימות על ידי כך שהיא משחררת לחצים ומתחים. בכך היא עוזרת לאנשים לראות אלימות במקום לפעול באלימות. תיאוריה זו מכונה תאוריית קתרזיס, ועל פיה מקור האלימות בדהף לתוקפנות. דהף, על פי הגדרתו, ניתן להפחית על ידי השגת הגירוי אליו שואף הדהף להגיע. אולם חוקרים שבדקו אם צפייה בתכנים אלימים ו/או השתתפות בפעילויות אלימות מפחיתות את רמת התוקפנות, לא מצאו ממצאים התומכים בתיאוריה זו.

פסיכולוגים שסבורים כי האלימות היא התנהגות נלמדת, טוענים שהטלוויזיה האלימה מגבירה תוקפנות. זה קורה על ידי ארבעה-4 תהליכים:

- **חיקוי:** הצופה מחקה את השחקן שהוא מודל לחיקוי וכך לומד טכניקות חדשות של אלימות ויוכל להשתמש בהן בעתיד.
- **מתן הכשר:** בסדרות רבות הגיבור משתמש באלימות כדי לפתור את בעיותיו, וכך הצופה לומד שניתן לפתור בעיות בעזרת אלימות.
- **הקהייית רגישות:** הצופה רואה מדי יום ביומו מספר רב של סצינות אלימות, וכך הוא חושב שהאלימות היא התנהגות יום יומית והוא כבר לא מזדעזע ממנה. הרגישות שלו למעשי אלימות הולכת ופוחתת ככל שהוא רואה יותר סצינות אלימות.
- **עוררות:** הצפייה באלימות גורמת התרגשות ועוררות פיזיולוגית העלולות להגביר תגובות תוקפניות. במצב של עוררות מוגברת אנו עלולים להתפרץ בתוקפנות.

למרות טענות אלו, מעולם לא נמצא קשר סטטיסטי מובהק בין צפייה בטלוויזיה לבין אלימות של בני נוער או אלימות בכלל.

יש גם הטוענים כי טרם עידן הטלוויזיה, האלימות הייתה ברמה גבוהה אף יותר, אולם מעולם היא לא קיבלה את החשיפה שאותה היא מקבלת כיום בעקבות קיומם של אמצעי התקשורת ההמוניים.

אלימות בני נוער

פגיעה, הצקה, בריונות ואלימות בין ילדים ובני נוער בדרגות שונות הן תופעות רווחות ומוכרות הן במסגרת בית הספר והן מחוץ לו.

לפי נתוני המשטרה, בשנת 2009 נפתחו 6,268 תיקי אלימות לבני נוער, 1,983 במסגרת בית הספר. כ-68% מתיקי האלימות הגופנית בשנה זאת היו בגין תקיפה. מבדיקת הנתונים לאורך שנים עולה כי בשנים האחרונות ניכרת **ירידה** במספר התיקים שנפתחו לבני נוער בגין עבירות של אלימות גופנית.

לדברי נציגי המשטרה, בשנים האחרונות המשטרה הציבה את הורדת האלימות כאחד מיעדיה המרכזיים והיא מקיימת פעילות מערכתית רחבה בנושא בכל היבטי המניעה, החקירה, הטיפול והשיקום. פעילות זאת באה לידי ביטוי בירידה בנתוני הפשיעה האלימה בקרב בני נוער.

משרד החינוך סוקר את נושא האלימות בבתי הספר במסגרת מבחני המיצ"ב הנערכים מדי שנה בכיתות א' עד ח'. לפי נתוני המיצ"ב, בשלוש השנים האחרונות חלה ירידה בשיעור התלמידים שנחשפו לאלימות במהלך החודש שלפני ביצוע הסקר מ-15% בשנת הלימודים תשס"ז ל-13% בשנת הלימודים תשס"ט.

אלימות נגד נשים

הצהרת היסוד האלימות כלפי נשים משנת 1983 של ארגון ה- (World Health Organization) WHO מגדירה אלימות כנגד נשים על ידי בני זוגן כ: "כל פעולה של אלימות המובילה, או עלולה להוביל לפגיעה פיזית, מינית או מנטלית, ובכלל זה איומים כי יבוצעו פעולות כאלה, כפייה או שלילה שרירותית של חירות אישית".

אלימות הנה דפוס התנהגות המתבטא בפגיעה פיזית ו/או נפשית תוך הפעלת טרור ודיקטטורה, כדי להשיג שליטה, צייתנות וכניעה של בן הזוג. תוצאות האלימות מתבטאות הן במישור הפסיכולוגי (ובכלל זה דיכאון, הפרעות בשינה, הפרעות באכילה, חרדה, ניסיונות התאבדות, התמכרות לסמים ולאכזוהול) והן במישור הפיזיולוגי (ובכלל זאת עצמות שבורות, חבלות, מחלות מין והפלות).

אלימות במשפחה

בישראל יש כ-145,000 נשים מוכות. בשנת 2009 (עד 1 בנובמבר) נרצחו שבע נשים בידי בני-זוגן, ובשנת 2008 כולה נרצחו 11 נשים. בחודשים ינואר-אוקטובר 2009 נפתחו 12,891 תיקים במשטרה בגין תלונות של נשים על עבירות אלימות במשפחה. סוגי העבירות השכיחים ביותר בשנים האחרונות הם עבירות נגד גוף והפרת הסדר הציבורי. בחודשים ינואר-ספטמבר 2009 הגישו עולות חדשות כרבע מהתלונות: 18.9% היו עולות מחבר המדינות, 2.3% היו עולות מאתיופיה והשאר – עולות ממדינות אחרות. נשים מהמגזר הערבי הגישו 11.8% מהתלונות, אולם שיעור הערבים באוכלוסייה הוא כ-20%. פער זה נובע ככל הנראה מתת-דיווח על אלימות במשפחה במגזר הערבי. התפלגות התלונות בשנים קודמות הייתה דומה.

מכתרות העיתונים

קשיש בן 88 ממושבה בגליל התחתון נשדד והוכה בביתו (הארץ, 21/6/10); תלמיד נדקר ומורה הוכה באלה בקטטה בחצר בית ספר תיכון בצפון (הארץ, 21/4/10); אלימות בבית החולים: תקף שוטר כי אמו לא שוחררה. אדם שדרש לשחרר את אמו כדי שתחתום על מסמך ונענה בסירוב השתולל במסדרונות בית החולים, כשהוא מקלל את אנשי הצוות ומאיים עליהם. הוא תקף גם שוטר (ynet, 28/7/10); חשד: בן 66 אנס את אשתו במשך שנים ואיים לרצוח אותה (ynet, 28/7/10); תושבי קריה תקפו אשה על רקע סכסוך עם בעלה (ynet, 27/7/10); נהג בקו 63 של דן הותקף בידי צעיר, משום שחברתו נפגעה קלות ממראת הצד. הצעיר קרע את חולצתו של הנהג וגרם לו לחבלות בגב ובצוואר (ynet, 26/7/10); תושב עיר כלא את חברתו במלון - והתעלל בה שבועיים (ynet, 25/7/10); שני אחים נורו בעיר; מצבו של אחד מהם קשה (ynet, 21/7/10); תושב עיר הואשם בשוד חנות תכשיטים תוך שימוש באלימות קשה (ynet, 20/7/10); רופא בן 88 נדקר על-ידי מטופל ברחוב (ynet, 19/7/10); נער בן 14 נאליץ לגנוב עשרות אלפי שקלים מבית סבו, ולהעבירם לנערים שהיכו אותו ואיימו עליו. כאשר הכסף אזל, הוא סיפר לסב על המתרחש והתלונן במשטרה. הכסף שימש את הסוחטים לבילויים (ynet, 15/7/10); רצח בעיר: צעיר נורה למוות בקטטה (ynet, 26/6/10); מהומות חרדים: זרקו בלוקים ופצעו שוטרים (ynet, 16/6/10); אישום: היכה את אשתו והרהר ודקר את בנו במזלג (ynet, 7/6/10); גבר נרצח בקטטה מחוץ למועדון (ynet, 22/5/10); בן 71 תקף את אשתו ואת בתו ואיים לרצוח אותן (ynet, 8/5/10); צעיר נדקר ונפצע קל בקטטה במועדון; 14 חשודים נעצרו (ynet, 12/3/10); מורה ניסתה להפריד בין תלמידים שהתקוטטו - ואחד מהם היכה אותה. (ynet, 18/2/10); תלמידים ביסודי סחטו מאות שקלים מבן 11 (ynet, 18/1/10); בן 15 דקר את חברו לכיתה בסכין יפנית (ynet, 7/12/09); תקפו ללא סיבה נער שלא הכירו בתחנת דלק (ynet, 6/10/09); בעל רצח את אשתו במהלומות פטיש - בזמן שישנה (ynet, 7/10/09); אב חנק למוות את בתו הפעוטה וניסה להתאבד (ynet, 25/7/09); החשד: אונס מזעזע בין כותלי בית הספר היסודי (ynet, 4/5/09); שני מקרים של תקיפת אחיות בבית חולים (ynet, 9/4/10); אלימות בעיר: היכה את הרופא ואיים לרצוח אותו (ynet, 21/2/10); חסם את הכביש, איים עם מוט (ynet, 28/7/10); נעל נזרקה על נשיאת בית המשפט העליון דורית ביניש בביהמ"ש, משקפיה נשברו (ynet, 27/1/10); איים על אילנה דיין ויונית לוי - "את תמותי" (ynet, 10/3/10); פרסום ראשון: מכונית המפכ"ל נפרצה, טלפון נגנב (ynet, 9/4/10); קליע ומכתב איומים נשלחו לראש העיר (ynet, 23/2/10); כתב אישום: "דקר את אמו בסכין 66 פעמים" (ynet, 21/10/09); בילוי בפאב: בקבוק בראש של אשתו (ynet, 10/9/09); שוב אלימות: צעיר נרצח בקטטה (ynet, 11/9/09); שתה, דקר - ונשלח לשלוש שנים בכלא (ynet, 8/7/10)

קישורים לשירים

שיר ארץ / נתן יונתן

<http://www.shiron.net/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=383&wrkid=2956>

א-לי-מות / שלום חנוך

<http://www.shiron.net/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=960&wrkid=5451>

עוד אח אחד / פישי הגדול, שאנן סטריט, גיא מר, משה אסרף, דודוש קלמס, יאיא ושלומי אלון

<http://www.shiron.net/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=333&wrkid=26133>

די כבר / ערן צור

<http://www.shiron.net/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=823&wrkid=883>

בזמן האחרון / שלום חנוך

<http://www.shiron.net/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=960&wrkid=3460>

שנהיה / יוני רועה

<http://www.shiron.net/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=4782&wrkid=14873>

פעילות לתלמידי בתי הספר היסודיים (כיתות ד-ו)

בפעילות זו ידונו התלמידים בגילוייה השונים של האלימות בסביבתם הקרובה ובחברה בכלל ויתבקשו לנקוט עמדה ביחס להיבטים שונים של אלימות. מטרת הפעילות היא לחשוב על דרכי פתרון ועל התמודדות עם תופעת האלימות ולעודד את המשתתפים לאמץ תודעה אזרחית.

למנה, יש אפשרויות הפעלה שונות לפעילות המוצעת:

- א. להפעיל ברצף את הפעילות על כל שלביה
  - ב. להפעיל רק חלק מההפעלה –
- כל זה על פי שיקול דעתו של המנחה, בהתחשב בזמן העומד לרשותו, במשתתפים עצמם ובפעולות נוספות המתקיימות סביב אותו נושא.

מטרות

- ✓ התלמידים יכירו אירועי אלימות בחברה הישראלית.
- ✓ התלמידים יעמדו על הקשר בין אלימות מילולית לבין אלימות פיזית.
- ✓ התלמידים ידונו בדרכים למנוע אלימות.
- ✓ התלמידים יציעו דרכים למניעת אלימות בקרב ילדים ובני נוער ובחברה.

עזרים:

1. נספח מס' 1 – כרטיסיית עבודה לקבוצות
2. נספח מס' 2 – שאלון "איפה אני בסיפור הזה"
3. נספח מס' 3 – כיצד נמנע אלימות?
4. מגוון של עיתונים אקטואליים שבהם יעסקו המשתתפים בשלב ב'.

משחק פתיחה – "מעגל כוח":

המנחה יוציא שלושה מתנדבים מהכיתה ויכניס אותם אחד אחד. עליהם לנסות ולהיכנס לתוך מעגל כוח שייצרו שאר חברי הקבוצה על ידי אחיזת ידיים, ולא יאפשרו למתנדבים להיכנס לתוך המעגל. כאשר המתנדבים מצויים מחוץ לכיתה, תימסר לקבוצה הוראה והיא שלא לאפשר למתנדבים להיכנס למעגל, אלא אם יבקשו יפה...

דיון: סיכום התחושות והרגשות שעלו מהמשחק:

1. פניה לאלימות וכוח הפכה לברירת מחדל, משהו שנעשה באופן אוטומטי. קודם כל מפעילים כוח.
  2. אלימות היא כלי שבו ישתמש היחיד המנסה להיכנס לתוך קבוצה.
  3. קבוצה סגורה מייצרת אצל היחיד תחושות של אחדות, כוח, שליטה, התנגדות, חוסר קבלה.
  4. היחיד המנסה להתקבל חש תחושות של חוסר אונים, חוסר השתייכות, חוסר קבלה ובדידות.
- באילו כרטיסי כניסה יכול היחיד להשתמש כדי להיכנס לקבוצה / לחברה?
  - מהם כרטיסי הכניסה שלכם? באילו אמצעים אתם השתמשתם? שתפו את חבריכם בחוויות, בסיפורים מניסיונכם.

שלב ב' - קבוצתי: ידיעות מהעיתון

1. פעילות קבוצתית (15-20 דקות)

"אירועים של אלימות בישראל" – על בסיס עיון בעיתונות היומית

1. המליאה תתחלק לקבוצות קטנות.
2. חברי הקבוצות יעינו במספר עיתונים יומיים. כל קבוצה תתבקש לבחור שלוש כתבות המדווחות על מקרי אלימות שעניינו אותה במיוחד.
3. הקבוצה תתבקש לדון בהן בעזרת כרטיסיית העבודה המצורפת (נספח מס' 1)

2. דיון במליאה (15-20 דקות)

א. דיווח - נציגי הקבוצות יציגו בפני המליאה את האירועים שבהם דנו (מומלץ שכל קבוצה תבחר אירוע אחד או שניים)

ב. דיון

1. איך התחיל האירוע?
2. מדוע לדעתכם התרחש המקרה?
3. אילו סוגי אלימות מתוארים בכתבות? – אלימות בבית ובמשפחה, אלימות בין בני נוער, אלימות רכוש, אלימות כלפי בעלי חיים, אלימות מילולית ועוד
4. האם אתם מכירים סוגים נוספים של אלימות?

שלב ג' - במליאה - היכן אני בסיפור הזה? (20-30 דקות)

**למנחה - שלב זה יכול להיות המשך ישיר לשלב הקודם ויכול לעמוד בפני עצמו:

1. המשתתפים יחזרו לקבוצות העבודה ויתבקשו למלא שאלון (נספח 2) הבודק באיזו מידה תופעת האלימות מוכרת להם מחיי היום-יום.
2. כל קבוצה תבחר כתבה אחת מתוך הכתבות שהוצגו במליאה, ותבקש לאתר רגע/שלב מסוים במהלך התרחשות האירוע, שבו אפשר היה לעצור את המהלך ולהימנע מאלימות.
3. הקבוצות יציגו את הכתבה ואת מהלך השתלשלות האירועים בדרך יצירתית: המחזה, פלקט, משחק תפקידים, איור, קריקטורה, שיר וכיו"ב.

דיון במליאה:

1. האם הופתעתם מתוצאות השאלון? אם כן, במה?
2. האם נראה לכם שתוצאות השאלון הכיתתי יהיו זהות או דומות לתוצאות של כיתות מאותה שכבת גיל ברחבי הארץ? מדוע?
3. איך, לדעתכם, הרגיש הקורבן בסיטואציה האלימה?
4. מדוע, לדעתכם, בחר התוקף באלימות?
5. האם, לדעתכם, ניתן לזהות נקודת מפנה בסיטואציה, שבה אפשר היה לעצור את ההידרדרות?
6. האם אתם יודעים/שמעתם על אירועים מסוימים או התנהלות מסוימת שמובילים בהכרח לאלימות? אם כן, אלו?

שלב ד' - קבוצתי: "אז מה עושים עם זה?"

כיצד ניתן למגר את האלימות?

1. כל קבוצה תקבל כרטיסייה ובה תיאור של סיטואציה ומטלה קבוצתית (נספח מס' 3).
2. על כל קבוצה להיעזר בשאלות שבכרטיסיית המטלה כדי לגבש מדיניות יעילה על מנת להתמודד עם בעיית האלימות החברתית

זונו בשלוש הכתבות שבחרתם והתייחסו לשאלות הבאות:

- מי לדעתכם הוא הקורבן ומי הוא התוקף?

- היכן לדעתכם החלה ההידרדרות שהובילה לאלימות?

- מי לדעתכם אחראי להתרחשות האלימה?

- אם יכולתם להחזיר את הזמן לאחור, מה הייתם משנים כדי למנוע את ההתרחשות האלימה?

נספח מס' 2 - שאלון: "איפה אני בסיפור הזה"

טור מס' 1: כל תלמיד ימלא באופן אישי

טור מס' 2: חברי הקבוצה יסכמו את תשובות חברי הקבוצה

טור מס' 3: המנחה יסכם את הנתונים על הלוח בשיתוף עם המשתתפים, כך שתיווצר תמונת מצב

המתארת איזה שיעור מכלל התלמידים נתקלו במופעי אלימות

טור מס' 3: לטובת סיכום נתונים בכיתה: כמה אחוזים מכלל תלמידי הכיתה נתקלו באירועי אלימות	טור מס' 2: מספר התלמידים בקבוצה שנתקלו/חוו את אירועי האלימות המתוארים	טור מס' 1: האם חווית / נתקלת ב..	התופעה
			תקיפה גופנית/מילולית
			אחזקת/שימוש בסכין
			עבירות רכוש (פריצה, גניבה)
			שתיית אלכוהול
			השחתה של רכוש ציבורי
			חרמות וקללות
			נהיגה מסוכנת
			אחר: _____
			אחר: _____

קראו את הכתבה, עליכם להציע את הדרך הטובה ביותר על מנת להתמודד עם סוג

האלימות המוצג בה:

1. איזה גוף / ארגון / מוסד לדעתכם יוכל להתמודד עם הבעיה? שימו לב, הפיתרון המוצע צריך להיות ברמה הלאומית, כלומר לנסות ולטפל בבעיה זו בכלל החברה בישראל.
2. איך אתם תוכלו לסייע בצימצום או בהפחתה של תופעת האלימות?

קבוצה א': אכזריות והתעללות

מתברר שיש ילדים המנצלים את המדורה בל"ג בעומר לניסוי ביולוגי קטן הבוחן את תוצאות זריקת בעלי חיים לאש. עמותות "לאן" ו"אהב"ה" שיתפו פעולה אמש וסיירו בין המדורות, במטרה למנוע אלימות והתעללות. גורת חתולים קטנה שנכוונה נצלה בזכותם.

מדורת ל"ג בעומר לא משמשת רק לזריקת תפוחי אדמה עטופים בנייר כסף לתוך המדורה. מתברר שישנם ילדים ובני נוער השמחים לצפות בבעל חיים מושלך ללהבות ונשרף בעודו בחיים ולגלות מה קורה לו. בדרך כלל תהיה זו חיה חסרת ישע, שאינה מסוגלת להגן על עצמה, כמו גור חתולים.

מתנדבי עמותת אהב"ה להצלת בעלי חיים ומתנדבי עמותת "לאן" למניעת אלימות נוער חזרו הבוקר מזועזעים לבתיהם, לאחר לילה של סיורים בין המדורות... הם הצליחו להציל חתולה אחת שנזרקה לאש באזור נתניה, אולם, לדבריהם, הם בטוחים שמדורות החג גבו קורבנות נוספים, שהם לא הצליחו להגיע אליהם.

המתנדבים מעלים אין ספור דוגמאות משנים קודמות למקרי התעללות בבעלי חיים בל"ג בעומר. למשל: "ילד בן תשע החליט כבר יומיים לפני החג שמימתו העיקרית היא למצוא חתול שיוכל לשרוף במדורה. הוא אסף שני גורים, סגר אותם במקלט וחיכה לערב החג. אחותו הגדולה של אחד מחבריו שמעה על המזימה והתקשרה לעמותה. הקפצנו שני צוותים שהגיעו למדורה ותפסו את הילד ממש לפני מעשה, כשהחתולים בידיו. הוריו שהיו ליד המדורה לא כל כך הבינו את חומרת המעשה וניסו להכחיש שזו הייתה כוונתו".

בעמותה מעריכים כי גיל המתעללים בבעלי חיים הולך ויורד והוא נע בין גיל תשע לגילאי שש עשרה- שבע עשרה.

קראו את הכתבה, עליכם להציע את הדרך הטובה ביותר על מנת להתמודד עם סוג

האלימות המוצג בה :

1. איזה גוף / ארגון / מוסד לדעתכם יוכל להתמודד עם הבעיה? שימו לב, הפיתרון המוצע צריך להיות ברמה הלאומית, כלומר לנסות ולטפל בבעיה זו בכלל החברה בישראל.
2. איך אתם תוכלו לסייע בצמצום או בהפחתה של תופעת האלימות?

קבוצה ב': אלימות במסיבת כיתה

נער בן 12 נפצע באורח בינוני לאחר שנפצע בקטטה שפרצה במסיבת כיתה. שלושה מחבריו לכיתה נפצעו באורח קל.

במהלך בילוי ביקש אחד הילדים, על פי העדויות, לשחק במשחק מחשב עם חברו. מאחר והמחשב היה תפוס זמן רב על-ידי שני חברי כיתה אחרים, ביקש הנער שיזדרזו. תוך מספר דקות התפתח עימות קולני בין ארבעת חברי הכיתה סביב השימוש במחשב, בשלב הראשון הוא לא גלש לאלימות פיזית.

העימות הפיזי פרץ לאחר שלא נמצא פיתרון, וכל אחד מזוגות התלמידים התעקש לעשות שימוש במחשב. שאר חברי הכיתה שהתגודדו סביבם לא התערבו ועד מהרה הפך האירוע לעימות מילולי שכלל צעקות, קללות ועלבונות. בשלב הזה, החליט אחד הילדים להזעיק תגבורת, וקרא לכמה מחברי הכיתה להצטרף לעימות.

בסופו של דבר נפצעו במהלך העימות ארבעה ילדים, ואחד מהם אושפז בבית החולים במצב בינוני.

קראו את הכתבה, עליכם להציע את הדרך הטובה ביותר על מנת להתמודד עם סוג

האלימות המוצג בה :

1. איזה גוף / ארגון / מוסד לדעתכם יוכל להתמודד עם הבעיה? שימו לב, הפיתרון המוצע צריך להיות ברמה הלאומית, כלומר לנסות ולטפל בבעיה זו בכלל החברה בישראל.
2. איך אתם תוכלו לסייע בצמצום או בהפחתה של תופעת האלימות?

קבוצה ג': אלימות בקולנוע

שני נערים בני 11 נפצעו במהלך בילוי ביום שבת בערב כתוצאה מדקירות.

במוצאי שבת הגיעו ארבעה נערים בני 11 לראות סרט בקולנוע. בזמן שאחד מהם עמד בתור לקניית משקה קל ופופקורן הוא ראה על הדלפק שטר של 100 שקל ועוד כסף קטן. הנער שאל מייד למי שייד הכסף ונער אחר בן 13 שהיה במקום אמר שהכסף שייך לו. הנער בן ה- 11 רצה לוודא שהכסף אכן שייך לנער בן ה- 13 אמר: "תראה לי מי הגבר שייגע בכסף הזה". בין השניים פרץ ויכוח מילולי.

בשלב מסוים התלהט הוויכוח ושלושת חבריו של הנער בן ה- 11 ביקשו לסייע לו בעימות. אז הוציא הנער בן ה- 13 אולר ודקר שניים מתוך ארבעת הנערים שהתעמתו איתו. שניים מהנערים נפלו על רצפת הקולנוע כשהם פצועים ולאחר מכן הועברו באמבולנס לבית החולים.

קראו את הכתבה, עליכם להציע את הדרך הטובה ביותר על מנת להתמודד עם סוג

האלימות המוצג בה:

1. איזה גוף / ארגון / מוסד לדעתכם יוכל להתמודד עם הבעיה? שימו לב, הפיתרון המוצע צריך להיות ברמה הלאומית, כלומר לנסות ולטפל בבעיה זו בכלל החברה בישראל.
2. איך אתם תוכלו לסייע בצימצום או בהפחתה של תופעת האלימות?

קבוצה ד': אלימות בשכונה

אחד עשר נערים ונערות חשודים בהשחתת רכוש ובפגיעה בביטחון הציבור.

חבורה של ילדים וילדות בני 10 – 13 קיבלו זימון להגיע עם הוריהם לתחנת המשטרה בעקבות דיווח שהתקבל בשעות אחר הצהריים. מהדיווח עולה כי הילדים היו מעורבים בשני אירועים שונים שבמהלכם השליכו שקיות מים, בוץ וביצים לעבר עוברי אורח ולעבר מכוניות נוסעות בשכונת מגורים וכן השחיתו שלטי רחוב. הסייר השכונתי שהגיע מיד למקום ניסה להשיב את הסדר על כנו אך הזעיק תגבורת מאחר שלא הצליח להתגבר בכוחות עצמו על הרעש ועל ההתנגדות שהפגינו הילדים.

קראו את הכתבה, עליכם להציע את הדרך הטובה ביותר על מנת להתמודד עם סוג

האלימות המוצג בה:

1. איזה גוף / ארגון / מוסד לדעתכם יוכל להתמודד עם הבעיה? שימו לב, הפיתרון המוצע צריך להיות ברמה הלאומית, כלומר לנסות ולטפל בבעיה זו בכלל החברה בישראל.
2. איך אתם תוכלו לסייע בצמצום או בהפחתה של תופעת האלימות

קבוצה ה': אלימות בבית הספר

תלמידה תקפה מורה, לאחר שניסתה להתערב בקטטה. "בסך הכול ניסיתי לעזור", סיפרה המורה. עד ראייה מקרב סגל ההוראה של בית הספר סיפר, כי התלמידה תקפה בצורה קשה את המורה. "זהו מקרה קשה מאוד שתלמידה מעזה להרביץ כך למורה, פשוט נורא ואיום", אמר. המורה שהותקפה סיפרה השבוע כי האירוע התרחש בשעות הבוקר, בזמן ששהתה בחדר המורים. לפתע פרצה קטטה בין שתי תלמידות מחוץ לחדר המורים, מה שאילץ את המורה לנסות להפריד ביניהן.

"בעודי יושבת בחדר המורים", תיארה המורה את האירוע, "שמעתי רעשים מוזרים שעוררו את תשומת לבי. כשיצאתי החוצה לראות במה מדובר, הבחנתי בשתי תלמידות רבות זו עם זו, מקללות ומושכות זו לזו בשער. ניסיתי להפריד, אך אחת מהם החלה לנשוך אותי והשנייה תקפה אותי באגרופים. ראיתי כוכבים בעיניים והתחלתי לבכות. מאז כאבי הראש שלי אינם פוסקים. בסך הכול ניסיתי לעזור".